

Економіка та управління національним господарством

УДК [338.47:004]:330.837(477)
JEL K30, L86

М. І. Мельник

Інституційне забезпечення розвитку ІТ-сектору в Україні: основні проблеми та пріоритетні напрями вдосконалення

Проаналізовано інституційне забезпечення формування державної політики розвитку ІТ-сектору в Україні, а саме: нормативно-правове забезпечення у сфері національної програми інформатизації, стратегічного бачення розвитку інформаційного суспільства та інформатизації, електронного документообігу та урядування, легалізації програмного забезпечення тощо. Розроблено пропозиції щодо вдосконалення вітчизняної системи нормативно-правового забезпечення розвитку ІТ-сектору в контексті створення сприятливих умов для ведення ІКТ-бізнесу. Визначено організаційно-економічні пріоритети державної політики розвитку ІТ-сектору в контексті підвищення його конкурентоспроможності та комерціалізації ІТ-інновацій. Дано пропозиції щодо формування сприятливих умов для ефективної кластерної взаємодії суб'єктів ІТ-сектору на вітчизняному і міжнародному ринках. Визначено першочергові заходи формування сприятливого організаційно-інституційного середовища розвитку ІТ-сфери на основі аналізу пріоритетів розвитку ІТ, які матимуть високий потенціал успіху (прибутковість) уже в найближчому майбутньому, що буде сприяти розвитку національної інноваційної екосистеми та послужить фундаментом для лідерства країни у сфері ІТ. Як інструмент формування пріоритетів і мобілізації великої кількості учасників для досягнення якісно нових результатів у сфері науки і технологій, економіки використано технологію форсайту.

Ключові слова: інформаційні технології, ІТ-сектор, ІТ-кластер, інституційне забезпечення розвитку ІТ-сектору, інноваційна екосистема країни, державна політика розвитку ІТ-сектору.

Постановка проблеми. В умовах пріоритетного розвитку економіки, яка базується на знаннях і цінностях інформаційного суспільства, розвиток інформаційного простору і інформаційних технологій є потужним чинником стимулювання економічного зростання, вищої якості інтегрованості суспільних процесів і підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки загалом. Розвиток інформаційних технологій охоплює все ширші сфери діяльності, впливає на функціонування багатьох інституцій, формує середовище для ефективного розвитку виробництва, надання послуг, визначає метрополійний потенціал великих міст як осередків концентрації інноваційного, наукового, інфраструктурного, культурного й інформаційного потенціалу розвитку [1, 2]. На інтелектуальних ресурсах, наукомістких й інформаційних технологіях, якісно новому інноваційно-технологічному рівні усіх секторів базується сучасна глобальна (інформаційна) економіка.

Прискорення процесу впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у всіх сферах суспільного життя країни, розвиток електронної економіки та національної інформаційної інфраструктури, її інтеграція до світового інформаційного простору, поліпшення стану інформаційної безпеки є пріоритетними завданнями Національної програми інформатизації та Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні. Інформаційно-комунікаційні технології є основними передумовами та детермінантами просторового розвитку як регіональних міст-метрополій [3], так і регіонів і країни загалом.

Основні нормативні акти українського законодавства в ІТ-сфері відповідають основним принципам та стратегічним пріоритетам глобального інформаційного розвитку, узгоджується з правом Європейського Союзу. Проте рівень розбудови інформаційного суспільства в умовах євроінтеграційного курсу не відповідає

© М. І. Мельник, 2018.

потенціалу та можливостям України, що пов'язано з численними проблемами реального застосування чинного законодавства (неефективні процедури його реалізації, постійне недофінансування сфери, розпорошення управлінських функцій і бюджетних ресурсів), а також з кризовими тенденціями соціально-економічного розвитку загалом.

Аналіз останніх досліджень. Питання визначення проблем, які виникають у площині формування гармонізованого інституційного забезпечення розвитку сфери інформаційних технологій, а також пошуку шляхів їх вирішення сьогодні є особливо актуальними. Вони знайшли своє відображення в низці праць зарубіжних та українських дослідників, зокрема: В. Базилевича, Ю. Бажала, І. Бакушевича, З. Варналія, В. Геєця, С. Давимуки, М. Єрмошенка, В. Коваля, А. Мокія, Л. Федулової, В. Чужикова, А. Юданова та ін. Проте в сучасних умовах глобальної конкуренції питання формування системи гармонізованого та сприятливого інституційного забезпечення розвитку ІТ-сектору потребує постійного дослідження й удосконалення, адже ця система має бути гнучкою, оперативно враховувати вплив інституційних (у т. ч. неформальних), політичних, економічних, соціальних і глобальних чинників на ділову активність ІТ-компаній у процесі узгодження стратегічних пріоритетів підтримки розвитку сфери інформаційних технологій.

Метою статті є визначення основних проблем і пріоритетних напрямів удосконалення системи інституційного забезпечення розвитку ІТ-сектору.

Основні результати дослідження. На сьогодні інституційне забезпечення розвитку ІТ-сектору в Україні охоплюють комплекс законодавчих і нормативно-правових норм регулювання щодо впровадження інформаційно-комунікаційних технологій як сектору національної економіки загалом, спеціальних норм регулювання прикладного використання інформаційних технологій як з огляду на правове забезпечення в контексті регулювання процесів економічного розвитку загалом, тобто переліку, структури та функцій управлінських структур у сфері інформатизації та розвитку інформаційного суспільства в Україні, так і інструментарію за видами та ризиками впровадження ІТ.

Система інституційного забезпечення формування державної політики розвитку ІТ-сектору в Україні охоплює нормативно-правове забезпечення у сфері національної програми інформатизації, стратегічного бачення розвитку інформаційного суспільства та інформатизації, електронного документообігу та урядування, легалізації програмного забезпечення тощо, врахування неформального інституційного середовища та інституційних пасток його впливу на ділову активність ІТ-компаній, а також впливу інституційних, політичних, економічних, соціальних і глобальних чинників на процес уточнення і узгодження стратегічних пріоритетів реалізації державної політики розвитку ІТ-сфери.

Одним з перших нормативно-правових документів у сфері розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, який означив засади формування державної політики інформатизації в Україні, була Концепція та Національна програма інформатизації [4], яка визначає стратегію розв'язання проблеми забезпечення інформаційних потреб та інформаційної підтримки соціально-економічної, екологічної, науково-технічної, оборонної, національно-культурної та іншої діяльності у сферах загальнодержавного значення.

Для реалізації Національної програми інформатизації Кабінетом Міністрів України було ухвалено велику кількість різних підзаконних нормативно-правових актів. Механізм реалізації Національної програми інформатизації передбачав отримання різних макроефектів: виробничого, споживчого, інтеграційного, соціально-політичного, науково-технічного, етно-культурного. Проте ці підзаконні акти не повною мірою визначали державну політику у напрямі забезпечення цих ефектів для національної економіки, а також важливою проблемою залишається певна

несистемність зазначених правових актів, адже регуляторні норми і положення державної політики в інформаційній сфері часто ухвалюються в контексті вирішення тактичних завдань, без поправки з огляду на стратегічні пріоритети та сучасні вимоги розвитку цієї сфери, а також не враховують об'єктивні українські реалії та інституційні пастки неформального характеру.

Законодавство України у сфері стратегії і розвитку інформаційного суспільства та інформатизації репрезентує: Закон України від 09.01.2007 р. №537-V «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», Закон України від 04.02.1998 р. №75/98-ВР «Про Концепцію Національної програми інформатизації», Закон України від 02.10.1992 р. №2657-XII «Про інформацію», Закон України від 22.05.2003 р. №851-IV «Про електронні документи та електронний документообіг», Закон України від 22.05.2003 р. №852-IV «Про електронний цифровий підпис», Закон України від 04.02.1998 р. №74/98-ВР «Про Національну програму інформатизації», Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI «Про доступ до публічної інформації».

Для реалізації державної політики України розвитку інформаційного суспільства України на 2007-2015 рр. було ухвалено низку нормативно-правових актів, а саме: Закони України: «Про доступ до публічної інформації», «Про інформацію», «Про захист персональних даних», «Про адміністративні послуги», «Про державну підтримку розвитку індустрії програмної продукції»; зміни до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування підприємств, що працюють у галузі виробництва програмного забезпечення; план заходів з виконання завдань, передбачених Законом України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки»; Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні; Концепція розвитку електронного урядування; міжнародна ініціатива «Партнерство «Відкритий уряд»; Концепція Державної цільової програми створення та функціонування інформаційної системи надання адміністративних послуг на період до 2017 р.; План заходів по створенню Єдиного державного порталу адміністративних послуг. А крім того, було ухвалено низку нормативно-правових і розпорядчих підзаконних актів у сфері стратегії і розвитку інформаційного суспільства та інформатизації.

Попри значну кількість нормативно-правових документів у сфері розвитку інформаційно-комунікаційних технологій все ж варто зазначити про хаотичний розвиток відповідного інституційно-правового забезпечення, велику кількість нормативно-правових актів різних рівнів, які часто суперечать одне одному. Сьогодні можна говорити, що не виконано план дій щодо реалізації Закону «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», не визначена державна політика в інформаційній сфері, зокрема з питань щодо забезпечення інформаційної безпеки та кібербезпеки України. Відсутній план дій щодо реалізації національної стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2016-2020 рр., не подолано цифрову нерівність у доступі громадян України до електронних комунікацій та інформаційних ресурсів.

Сьогодні вкрай необхідні заходи, пов'язані з внесенням змін і введенням в дію основоположних і актуальних нормативно-правових актів, а також систематизацією інформаційного законодавства в єдиний Кодекс. Критично мало зроблено в питанні систематизації та кодифікації українського інформаційного законодавства. Потрібно розробити і ухвалити Інформаційний кодекс України, який чітко визначить коло суб'єктів інформаційних відносин, максимально врахує їхні права та законні інтереси, забезпечить єдині підходи й принципи до регламентації відносин в інформаційному просторі, а також дасть визначення низці термінів в інформаційній сфері, насамперед тих, що стосуються інформаційної війни. Частина введених у дію нормативно-правових документів має явно

фрагментарний та / чи декларативний характер, що робить нормативно-правову базу розвитку інформаційного суспільства неповною та недостатньо ефективною.

Попри цілий комплекс невирішених нормативних, адміністративних, інфраструктурних проблем, в Україні спостерігаються загалом високі темпи імплементації інформаційно-комунікаційних технологій і проникнення Інтернету. ІТ-ринок України динамічно розвивається, зростає потреба експорту послуг ІКТ з України, тому при обґрунтуванні механізмів реалізації державної політики його розвитку необхідно врахувати глобальні тенденції, а також пріоритетність підготовки ІТ-спеціалістів.

Зараз у світі приблизно 18,2 млн ІТ-спеціалістів. До 2019 р. їх чисельність може зрости на 45% – до 26,4 млн. На сьогодні лідером в ІТ є США, які мають 3,6 млн розробників, далі йде Індія (2,75 млн). За прогнозами експертів, уже у 2018 р. ситуація зміниться і чисельність індійських спеціалістів збільшиться до 5,2 млн проти 4,5 млн американських. До цього часу Китай матиме майже 1,9 млн програмістів, а Росія – близько 1,3 млн [5].

Головне досягнення 2017 р. – українська ІТ-індустрія нарешті повернулася до докризових темпів зростання. Якщо в минулі три роки вони були наближені до 10%, то в цьому році ринок виріс вже на 20%, а обсяг експорту за даними PwC досяг 3,6 млрд дол. США. За наявних умов за чотири роки ринок може подвоїти свої обсяги. За прогнозами, при сприятливих умовах до 2025 р. ІТ-сектор може вирости до 8,4 млрд дол. США. (майже в 2,5 рази), а кількість робочих місць збільшиться до понад 240 тис. Тільки податків за 10 місяців 2017 р. ІТ-компанії принесли в бюджет близько 6,5 млрд грн, тому стабільний розвиток галузі позитивно вплине і на економіку країни. У щорічний рейтинг кращих постачальників ІТ-послуг The Global Outsourcing 100 за 2017 р. потрапили відразу 13 компаній з офісами в Україні – на 3 більше, ніж у минулому році. Профільна Асоціація Global Sourcing Association (GSA UK) одного з найбільших для наших компаній ринків Великобританії назвала Україну Outsourcing destination of the year [6]. А забезпечення підприємств ІТ-сектору економіки достатньою чисельністю кваліфікованих фахівців є домінантною передумовою розвитку цієї сфери. Адже в умовах, коли зберігається позитивна динаміка експорту комп'ютерних та інформаційних послуг, зростання частки ІТ у ВВП держави, вкрай важливим є підвищення рівня якості практичної підготовки фахівців ІТ-сфери та збільшення держзамовлення на підготовку ІТ-спеціалістів, у т. ч. і з використанням механізму державно-приватного партнерства.

Для цього в системі державного управління потрібен єдиний центральний орган виконавчої влади, відповідальний за формування та / або реалізацію державної політики розвитку інформаційного суспільства, сфери телекомунікацій, програмування, забезпечення інформаційної безпеки та кібербезпеки, впровадження технологій електронного урядування, електронного документообігу, електронного підпису, відсутність якого зумовлює: невизначеність і брак єдиної державної політики у цих сферах; недостатній рівень координації діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері ІКТ та зв'язку; незабезпечення взаємосумісності (інтероперабельності) різних інформаційних систем, що створювалися в різний час, за різними принципами, на різних технологічних платформах [7].

На сьогодні основними нормативно-правовими актами, які регулюють відносини у сфері захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах України є Доктрина інформаційної безпеки України та Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах». Цей документ визначає національні інтереси України в інформаційній сфері, загрози їх реалізації, напрями і пріоритети державної політики в інформсфері.

Його правовою основою є Конституція України, закони України, Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента від 26 травня 2015 р. №287, а також міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Серед пріоритетів державного регулювання має бути популяризація в суспільстві та стимулювання впровадження вільного програмного забезпечення (ВПЗ) в Україні шляхом проведення відповідної інформаційної кампанії серед усіх стейкхолдерів (у тому числі і серед іноземних і вітчизняних інвесторів) щодо переваг і перспектив введення ВПЗ у сфері державного управління, освіти та науки, підтримки через механізми державних замовлень і відкритих тендерів у сфері ІКТ, встановлення єдиного стандарту українізованого ВПЗ в державних установах; формування депозитарію ВПЗ на базі мережі регіональних і центральних серверів для можливості швидкого оновлення програм; проведення ефективної ліцензійної політики.

Система нормативно-правового забезпечення України має бути цілісною та чіткою в контексті створення сприятливих умов для ведення ІКТ-бізнесу, а саме:

- бути добре апробованою моделлю регулювання інформаційної сфери з чітким розподілом повноважень і сфер відповідальності, враховуючи кращі регуляторно-правові надбання ЄС і необхідність гармонізації національного законодавства з нормами законодавства ЄС у питаннях інформаційного суспільства, створення національної електронної інформаційної системи (ресурсів), надання електронних і телекомунікаційних послуг, захисту інтелектуальної власності тощо, а також в питаннях уніфікації стандартів і конвергенції технологій;
- включати орієнтовані (бажані) індикатори розвитку інформаційного суспільства, які має досягти Україна, з чітким часовим визначенням досягнення бажаних результатів (стратегування);
- містити чіткі та єдині правила підтримки (стимулювання) розвитку ІТ-індустрії без обтяжливих процедур виходу на ринок телекомунікацій (адже сьогодні суб'єкти господарювання, крім включення до реєстру операторів, провайдерів телекомунікацій, зобов'язані отримувати ліцензію на вид діяльності у сфері телекомунікацій та / або ліцензію на користування радіочастотним ресурсом України, та / або дозвіл на використання номерного ресурсу);
- врегулювати відносини для забезпечення економічної конкуренції на ринках деяких телекомунікаційних послуг (адже на законодавчому рівні не визначено засади проведення аналізу ринків телекомунікаційних послуг, перелік регуляторних зобов'язань для операторів, провайдерів телекомунікацій з істотною ринковою перевагою і повноваження національного регулятора щодо їх застосування) [7];
- стимулювати розвиток співробітництва і державно-приватного партнерства, досліджень і розробок в ІТ-сфері, сприятливого середовища для залучення інвестицій, підготовки ІТ-фахівців, забезпечувати належний правовий захист прав споживачів телекомунікаційних послуг при призупиненні роботи операторів, Інтернет провайдерів;
- визначати критерії ризиків для суб'єктів господарювання у сфері розробки програмного забезпечення та телекомунікацій задля мінімізації перевірок зазначених суб'єктів; можливості використання копії даних, отриманої з використанням сертифікованих програмно-апаратних засобів в ролі доказу при здійсненні кримінального провадження та унеможливлення вилучення елементів інформаційних систем під час здійснення процесуальних дій;
- характеризуватись взаємопов'язаністю і чіткою ієрархічністю проектних документів, принципів поетапної реалізації цілей і завдань, максимальною конкретизацією завдань, термінів їх виконання, включати обґрунтовані ефек-

тивні механізми фінансування видатків на виконання завдань Національної програми інформатизації, яка на сьогодні фінансово не забезпечена, а тому й неефективна;

- оперативно реагувати на соціально-економічні, геополітичні та інші зміни і виклики, моніторити зміни кон'юнктури на ринку ІТ-послуг, базуватися на фаховому експертно-аналітичному супроводі інституційних трансформацій і нормопроектної діяльності на основі національних форсайтних досліджень розвитку ІТ-сфери, що сприятиме підвищенню її конкурентоспроможності;
- реагувати на реалізацію сучасних завдань безпеки та оборони держави з широким залученням підприємств ІКТ-галузі, наукових установ, закладів освіти та громадських організацій, що забезпечують впровадження новітніх ІКТ, зокрема інформаційної безпеки та кібербезпеки; необхідність визнання на державному рівні міжнародних сертифікатів у сфері управління інформаційною безпекою, кібербезпекою та інформаційними технологіями; запровадження дієвих механізмів громадського контролю, унеможливлення зловживань і дотримання прав людини при перехопленні інформації силовими структурами [7];
- об'єднаною в єдиний систематизований документ з інформаційного законодавства – Інформаційний кодекс України, який забезпечить єдині підходи й принципи щодо регламентації відносин в інформаційному просторі (з визначенням основних пріоритетів, цілей і завдань, індикаторів і термінів їх реалізації, суб'єктів, відповідальних за їх здійснення, а також переліку необхідних цільових державних програм і локальних стратегій для забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні).

Національний сектор інформаційних технологій перебуває у стадії активного становлення і включення у глобальний світовий інформаційний простір, тому інституційне забезпечення його розвитку має базуватись не лише на вирішенні численних проблем реального застосування чинного законодавства (неефективні процедури його реалізації, постійне недофінансування сфери, розпорошення управлінських компетенцій і бюджетних ресурсів), а й на визначенні організаційно-економічних пріоритетів державної політики розвитку ІТ-сектору в контексті підвищення його конкурентоспроможності та комерціалізації ІТ-інновацій. Для цього в стратегічному плані необхідно: формування сприятливих умов підвищення конкурентоспроможності суб'єктів ІТ-сектору на вітчизняному і міжнародному ринках і розвитку ІТ-кластеризації, у тому числі на основі підвищення ефективності системи професійної освіти; стимулювання інвестицій у підприємства і проекти ІТ-сектору; зниження адміністративних бар'єрів для суб'єктів ІТ-бізнесу; формування позитивного іміджу ІТ-кластерів і суб'єктів ІТ-бізнесу країни; залучення провідних світових ІТ-компаній до співпраці в межах вітчизняних ІТ-кластерів, обміну досвідом і налагодження довгострокової співпраці.

Для забезпечення розвитку ІТ-сектору пріоритетом має бути формування умов для ефективної кластерної взаємодії, що потребує:

- удосконалення нормативно-правової бази залучення венчурних інвестицій і стимулювання інновацій у сфері ІТ;
- підтримки створення та розвитку малих інноваційних підприємств у сфері ІТ при наукових установах і вищих навчальних закладах, стимулювання інноваційної діяльності в цих підприємствах і просування інновацій на ринок;
- організації експертного співтовариства у сфері ІТ, покликаною забезпечити підприємства кластера інноваційними ідеями, оцінювати і обґрунтовувати вибір системоутворюючих інноваційних проектів;

- формування системи інформаційного забезпечення інноваційної діяльності, яке створить інформаційний міст між творцями інноваційної продукції у сфері ІТ, вітчизняними та зарубіжними інвесторами, зацікавленими в їх впровадженні;
- розвитку інноваційної культури в підприємницькому середовищі, у працівників адміністративної сфери та населення з залученням засобів масової інформації та на основі використання нових освітніх ІТ-технологій, науково-просвітницької роботи;
- розвитку інфраструктури національної та регіональних інноваційних систем у сфері ІТ, включаючи технопарки, бізнес-інкубатори, навчально-ділові центри, центри трансферу технологій та ін.;
- використання адекватних і синхронізованих за часом і масштабами заходів державної інноваційної політики;
- просування вітчизняних інновацій у сфері ІТ на ринках зарубіжних країн.

Пріоритетними заходами формування сприятливого організаційно-інституційного середовища розвитку ІТ-сфери є: проведення аудиту наявних заходів (законодавства) підтримки інноваційних підприємств і підприємств ІТ-сектору; удосконалення механізму і прозорості держзакупівель і держзамовлення з розробки програмного забезпечення та ІТ-послуг, відкритість тендерів; удосконалити законодавчу базу з управління інтелектуальною власністю; сприяти інтеграції зусиль науки, освіти і промисловості у сфері ІТ, стимулювати інвестиції ІТ-компаній в освіту і НДР, надаючи державну підтримку; сформувати прозору систему експертизи ІТ-проектів і їх результатів із залученням фахового експертного середовища тощо.

Одночасно при виборі пріоритетних напрямів розвитку ІТ для формування ІТ-кластера необхідно орієнтуватися на ті напрями розвитку ІТ, які матимуть

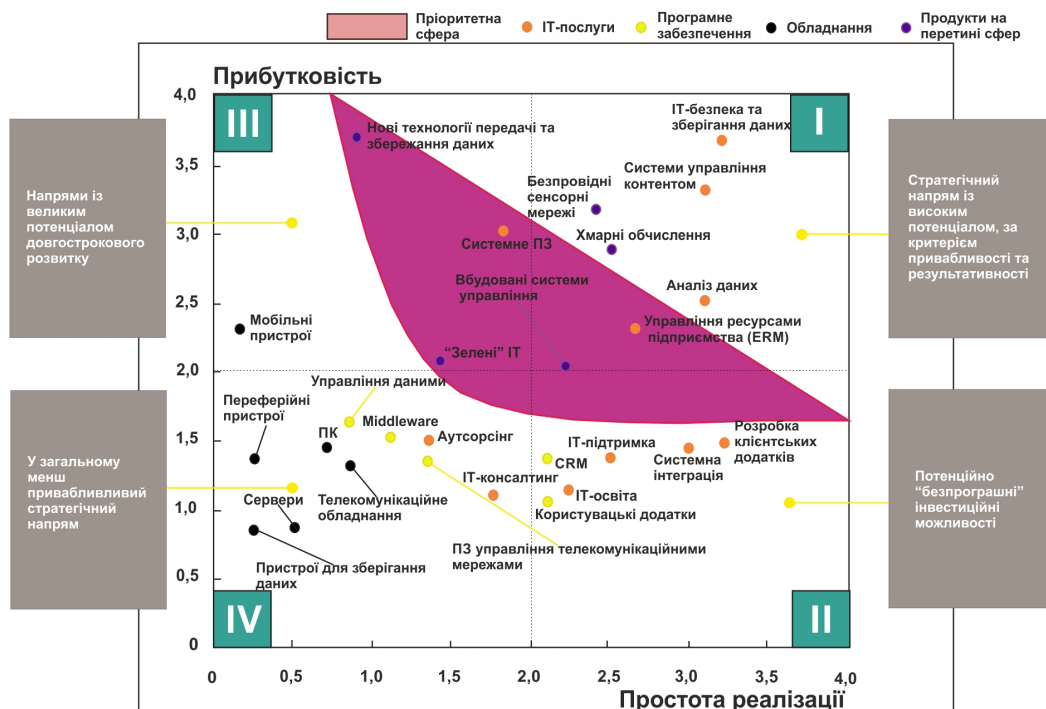

Рис. 1. Форсайт: пріоритетні напрями розвитку інформаційних технологій
 Побудовано автором за даними [8]

високий потенціал успіху (прибутковість) вже в найближчому майбутньому, що буде сприяти розвитку національної інноваційної екосистеми та послужить фундаментом для лідерства країни у сфері ІТ. Як інструмент формування пріоритетів і мобілізації великої кількості учасників для досягнення якісно нових результатів у сфері науки і технологій, економіки слід використовувати технологію форсайту (рис. 1).

Наприклад, до пріоритетних напрямів розвитку ІТ, використовуючи технологію форсайту, належать: хмарні обчислення; розпізнавання, обробка та моделювання образів, відео – і аудіо; вбудовані системи управління; програмне забезпечення для фінансової і банківської сфери; нове покоління мультимедійних пошукових систем; ВІ, системи прийняття управлінських рішень і регіональне управління; мобільні додатки; геоінформатика; порталні додатки; ІТ-безпека; ІТ медико-біологічного профілю; ІТ в освіті.

Висновки. Отже, інституційне забезпечення та державна політика розвитку ІТ-сектору мають бути спрямовані на створення сприятливого інституційного середовища для динамічного зростання і підвищення конкурентоспроможності національної економіки на основі комерціалізації ІТ-інновацій. Для цього в межах державного регулювання необхідно підвищити потенціал економічної системи для активізації ресурсів і компетенцій у сфері ІТ, сприяти розвитку інноваційної діяльності та формуванню інноваційної інфраструктури, що в підсумку сприятиме підвищенню якісних і кількісних показників економічної діяльності ІТ-бізнесу (у тому числі прибутку і бюджетної ефективності), його конкурентоспроможності, збереженню переваг інтеграції та кластероутворенню від виробництва ІТ-товарів і послуг до споживання доданої вартості, прямому підвищенню якості та рівня життя населення країни.

Список використаних джерел

1. *Метрополітні функції великих міст України: потенціал розвитку та перспективи реалізації*: монографія / ред.: М. І. Мельник; ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2016. 552 с.
2. Melnyk, M. I. Conceptual approaches and applied aspects of spatial and functional analysis of metropolisation processes in the region // *Economic AnnalsXXI (Економічний часописXXI)*. 2014. Vol. 1112. Pp. 8084.
3. Melnyk M. I., Synyutka O., Kushniretska O. Spatial policy of regional metropolis development in Ukraine: conceptual principles of formation // *Economic Annals-XXI (Економічний часописXXI)*. 2016. Vol. 159(5-6). Pp. 43-47.
4. Закон України «Про національну програму інформатизації» від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР / Верховна Рада України. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр>
5. Доповідь про стан інформатизації та інформаційного суспільства в Україні за 2014 р. / Кабінет Міністрів України. 2015. Режим доступу: <http://www.dkni.gov.ua/content/shchorichna-dopovid-pro-rozvytok-informaciynogo-suspilstva>
6. Український ІТ-ринок: ітоги 2017 и перспективи 2018 // *Сайт DOU*. 2018. Режим доступу: <https://dou.ua/lenta/articles/2017-summary/>
7. Постанова Верховної Ради України «Рекомендації парламентських слухань на тему: «Реформи галузі інформаційно-комунікаційних технологій та розвиток інформаційного простору України» від 31 березня 2016 р. №1073-VIII. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1073-19/page>
8. *Офіційний сайт IDC в Україні*. 2017. Режим доступу: <http://idcukraine.com>

References

1. Melnyk, M. I. (Ed.) (2016). *Metropoliyni funktsiyi velykykh mist Ukrainy: potentsial rozvytku ta perspektyvy realizatsiyi [Metropolitan functions of big cities of Ukraine: development potential and prospects of realization]*. Lviv: Dolishnyi Institute of Regional Reseach. [in Ukrainian].
2. Melnyk M. I. (2014). Conceptual approaches and applied aspects of spatial and functional analysis of metropolisation processes in the region. *Ekonomichnyy chasopys-XXI – Economic Annals-XXI*, 11-12, 80-84.
3. Melnyk, M. I., Synyutka, O., & Kushniretska, O. (2016). Spatial policy of regional metropolis development in Ukraine: conceptual principles of formation. *Ekonomichnyy chasopys-XXI – Economic Annals-XXI*, 159(5-6), 43-47.

4. Supreme Council of Ukraine (1998). *Pro natsional'nu prohramu informatyzatsiyi* [About the national program of informatization]: Law of Ukraine, adopted on 1998, February 4, 74/98-VR. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/74/98-vr> [in Ukrainian].
5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2015). *Dopovid' pro stan informatyzatsiyi ta informatsiynoho suspil'stva v Ukraini za 2014 r.* [Report on the state of informatization and information society in Ukraine for 2014]. Retrieved from <http://www.dkni.gov.ua/content/shchorichna-dopovid-pro-rozvytok-informatsiyonogo-suspilstva> [in Ukrainian].
6. Ukrainskiy IT-rynok: itogi 2017 i perspektivy 2018 [Ukrainian IT-market: results of 2017 and prospects in 2018] (2018). *Website DOU*. Retrieved from <https://dou.ua/lenta/articles/2017-summary/>
7. Supreme Council of Ukraine (2016). *Rekomendatsiyi parlament-s'kykh slukhan' na temu: «Reformy haluzi informatsiyno-komunikatsiynykh tekhnolohiy ta rozvytok informatsiynoho prostoru Ukrainy»* [Recommendations of the parliamentary hearings on the theme: “Reforms in the field of information and communication technologies and development of the information space of Ukraine”]. Resolution on 2016, March 31, 1073-VIII. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1073-19/page> [in Ukrainian].
8. *Official Website IDC in Ukraine* (2017). Retrieved from <http://idcukraine.com> page [in Ukrainian].

Melnyk M. I. Institutional maintenance of IT-sector development in Ukraine: major problems and priority directions of improvement.

Development of information space and information technologies becomes the powerful factor of economic growth stimulation, higher quality of social processes' integration and improvement of competitive level of national economy in general. Information technologies' development encompasses broad activity spheres, influences the functioning of many institutions and creates environment for efficient production development and providing of services.

Regulative acts of Ukrainian legislation in the IT sphere are analyzed and the fact that they correspond to main principles and strategic priorities of global information development and to the European Union legislation is proven. However, the level of information society development in conditions of European integration course doesn't agree with the capacity and opportunities of Ukraine due to various problems of real application of existing legislation (inefficient procedures of implementation, permanent lack of sphere's funding, dispersion of regulative functions and budget resources) as well as crisis tendencies of social and economic development in general.

The issue of forming of the system of harmonized and favourable institutional maintenance of IT-sector development under current conditions of global competitiveness requires improvement in the context of forming of more flexible system quickly reacting to the influences of institutional (including informal), political, economic, social and global factors on the business activity of IT-companies in the process of coordination of strategic priorities of information technologies development.

Institutional maintenance of forming of IT-sector development public policy in Ukraine is analyzed, in particular legislative and regulative maintenance in the sphere of national informatization program, strategic view of information society and informatization development, electronic document management and governance, legalization of software, etc. The fact that institutional environment is also formed by informal relations and institutional traps, which impact the business activity of IT-companies, is proven.

Suggestions over improvement of domestic system of legislative and regulative maintenance of IT sector development in the context of creation of favourable conditions for conducting of ICT-business are made. Organizational and economic priorities of public policy of IT-sector development in the context of its competitiveness improvement and IT-innovations commercialization are defined. Recommendations on forming of favourable conditions for efficient cluster cooperation between the IT-sector entities on domestic and international markets are suggested.

Priority measures of forming of favourable organizational and institutional environment of IT-sphere development are defined on the basis of analysis of IT development priorities, which will have high success capacity (profitability) in the nearest future, contributing to national innovation ecosystem development and being the basis for the country's leadership in the It sphere. Foresight technology is applied as the instrument of priority forming and mobilization of numerous participants in order to achieve qualitatively new results in the sphere of science and technologies.

Keywords: *information technologies, IT-sector, IT-cluster, institutional maintenance of IT-sector development, country's innovative ecosystem, public policy of IT-sector development.*

Мельник Мар'яна Іванівна – доктор економічних наук, професор, завідувач сектору просторового розвитку ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України» (e-mail: mar.melnyk@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8869-8666>).

Melnyk Maryana Ivanivna – Dr. Sci. (Econ.), Prof., Head of the Sector of spatial development of the Department of regional economic policy of the Dolishnyi Institute of Regional Research of NAS of Ukraine.

Надійшло 12.03.2018 р.